

Žemaičių gėlynai. Loretos Sungailienės nuotrauka

(Atkelta iš 29 p.)

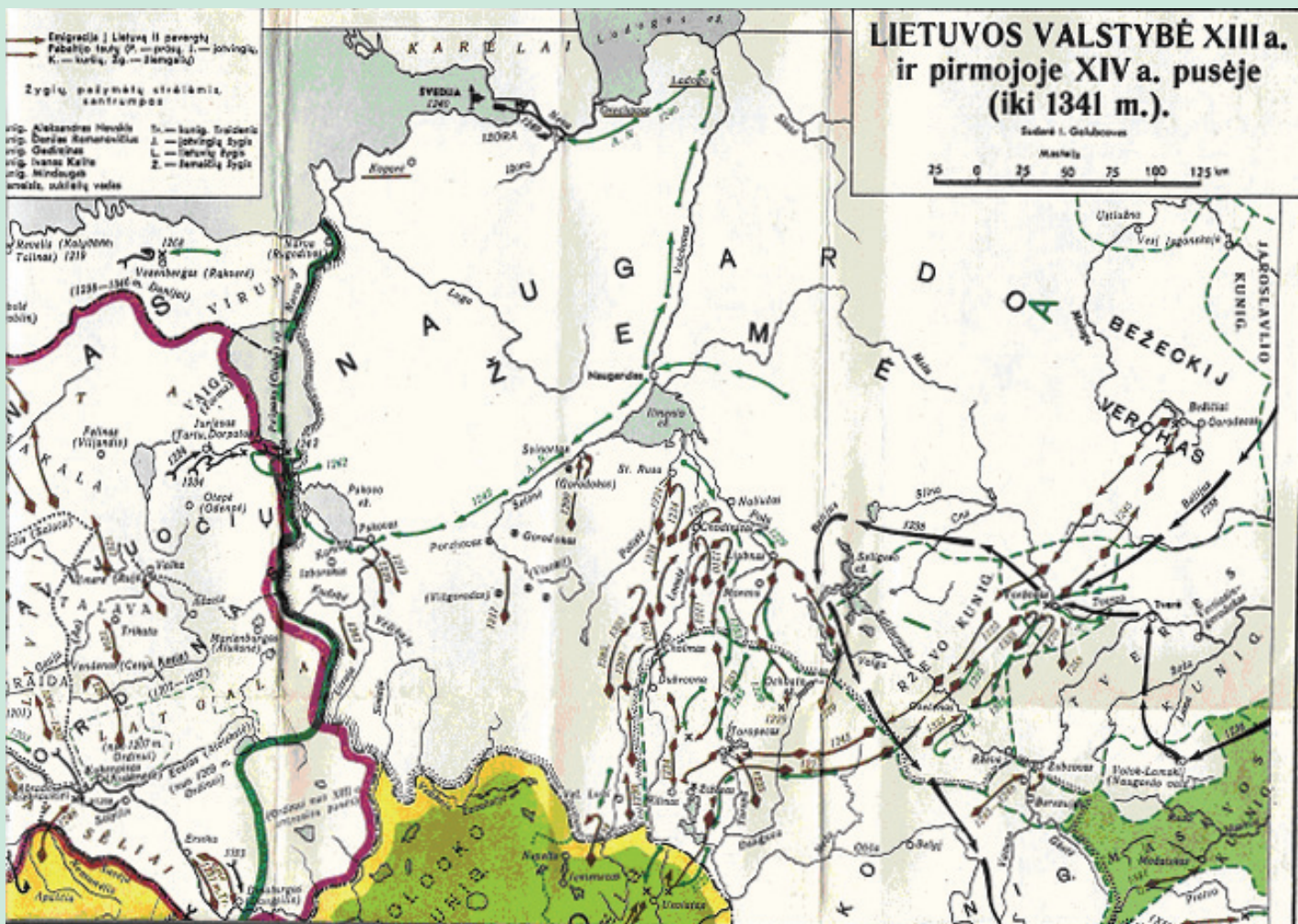
amžiaus galo romėnų rašytojas Tacitas savo veikalė „Germanika“. Jis juos vadina aisčiais (*aestii, aestorum gentes*). Kadangi Pabaltijy archeologinės iškasenos nerodo jokio kultūros pasikeitimo, tai reikia manyti, kad jau nuo naujojo akmens amžiaus čia bus gyvenę tie patys aisčiai“ /17_{18 p.}/. Pišelis, atrodo, realiau vertino Lietuvos istorijos ištakas, atmesdamas lietuvių kildinimą iš legendinių italų ateivių, kaip tai daroma Bychovco kronikoje /18/ ir kaip tai vertino M. Strijkovskis /31/, Vijūkas-Kojelavičius /14/ bei kai kurie kiti istorikai. Pišelis ieškojo bendros aisčių kilties, remdamasis įvairiais šaltiniais, tarp kurių svarbią vietą skyrė archeologiniams, antropologiniams tyrinėjimams bei kalbiniams panašumams, ką patvirtina ir prof. Zigmo Zinkevičiaus tyrimai /35/. Todėl dabartiniams Lietuvos istorikams nereikėtų ignoruoti paminėtų ir daugelio kitų Pišelio naudotų šaltinių, o pasistengti paieškoti cituojamų šaltinių, jei ne patiems, tai bent nukreipiant studentus istorikus tokiai veiklai.

Antrasis Pišelio knygos skyrius „Ankstyvoji dokumentuota Žemaitijos istorija“ (25–36 psl.) pradedamas įtaigiais teiginiais apie žalingą krikščionybės įsigalėjimo kaimyninėse šalyse įtaką aisčių gentims: prūsams, latviams, lietuviams. Krikščionybės įsigalėjimas kai kurioms gentims reiškė net „žmonių giminės išnaikinimą, kaip kad įvyko su rasų ir jotvingių gentimis“ /28/. Galiu tik spėti, kad būtent dėl anti-krikščioniškų teiginių, atvirai demaskuojant plačiai žinomus, bet garsiai vengiamus pareikšti nežmogiškus kryžiuočių, kiek mažiau kalavijuočių, veiksmus prieš aisčių gentis ir kitas pagoniškas valstybes, Alfredas Bumblauskas su visu Lietuvos istorikų „elitu“ taip koneveikia Pišelio knygą.

Toliau minėtame skyriuje aprašoma senoji karališkoji dinastija, žinoma Saulės namų pavadinimu. Jos pradininku buvęs karalius Nemunis (pagal „Lenkų kroniką“ /31/ – Panemunis). Saulės karališkoji dinastija aprašoma ir „Pirmojoje rusų kronikoje“ /37/. Toji daugiau legendinė Lietuvos istorijos dalis panašiai aprašoma ir A. Vijūko-Kojelavičiaus istorijoje, ir kituose šaltiniuose /5, 14, 31/, tad lyg ir nebūtų pagrindo jos koneveikti. Tame skyriuje taip pat minimi istorijai žinomi Lenkijos valdovo Boleslovo Narsiojo žygiai į Bohemiją, Moraviją, Sileziją, Kijevą, Saksoniją ir Pamarį /32/, akcentuojant jo 1017 m. organizuotą žygį į Prūsiją, kur lenkai pralaimėję mūšį prieš Spero vadovaujamus žemaičius. Nuo to laiko prasidėjo Aisčių genčių susivienijimas tiek gynybinių, tiek ir tuo metu prasidėjusių puolamųjų karų akivaizdoje /11/. Nesuvokiama, kaip žymus istorikas gali ignoruoti tame skyriuje minimą 1198 m. garsią žemaičių (gal žemaičių ir lietuvių, B. J.) pergalę prie Velikije Lukų prieš jungtinę slavų kariuomenę, kas būdavo minima net sovietiniais laikais dėstant Rusijos istoriją. Apie to meto lietuvių žygius į tolimas Rusijos sritis liudija ir I. Golubcevo žemėlapis, paskelbtas V. Pašuto knygoje „Lietuvos valstybės susidarymas“ (Vilnius, 1971) /26/. Jame pažymėti lietuvių žygiai 1200 m. pro Velikije Lukus iki Cholmo, Chodnicų net iki Gorodoko, esančio netoli Ilmenio ežero (1 pav.). O kaip galima pateisinti A. Bumblausko teiginį, kad „iki pat 60 puslapio nėra nė vieno tikro fakto“ kai p. 29-31 yra aprašytas Livonijos kalavijuočių kūrimasis Latvijoje, Rygos pilies ir miesto statyba, pirmieji kalavijuočių susidūrimai su žemaičiais, kas iš esmės atitinka „Livonijos kronikose“ /15/ teikiamas

Žemaitija. Danutės Mukienės nuotrauka

1 pav. I. Golubcevo žemėlapis fragmentas (šiaurės rytų kampas) iš V. Pašto knygos „Lietuvos valstybės susidarymas“ (Vilnius, 1971)

žinias ir aprašoma daugelio Lietuvos istorikų darbuose /9, 12, 20/.

Pišelio knygos pradžioje (p. 31) aprašomas lenkų kunigaikščio Konrado Mazoviečio inicijuotas Dobrynės karingųjų riterių ordino įsteigimas ir jo kreipimasis „i tuo metu benamius teutonų riterius, kurie mielai priėmė jo kvietimą padėti atversti i krikščionybę pagonis kaimynus prūsus ir lietuvius“. Tas faktas taip pat minimas daugelyje šaltinių /20, 26/. Tame pačiame skyriuje aprašomas 1377 m. kryžiuočių žygis į Žemaitiją, talkininkaujant Austrijos princui Albrechtui II. Žemaičių kaime, į kurį įžengę kryžiuočiai, vykusį vestuvių puotą. Kryžiuočiai pradėję skerdynes pavadintas „kraujo šoku“, kurių metu nužudę 60 pagonių, o kaimą paskandinę liepsnose. Už tokius nuopelnus princui Albrechtui ir dar 74 „keliaujantiems maldininkams“ buvę suteikti riterių titulai. Aiškiai tas pats „žygis“ tik dar smulkmeniškiau yra aprašytas žinomo Lietuvos istoriko Vytenio Almonaičio /1/. Čia autorius nurodo ne tik „žygio“ datą, bet ir pamini Kaltinėnų kaimą Šilalės rajone, kuriame tos skerdynės vykusios.

Taigi, daugelį Pišelio veikalo pirmuosiuose 60 puslapių minimų faktų galima pagrįsti ir kitais šaltiniais, todėl cituotą Alfredo Bumblausko frazė galima priskirti prie jo istorinių klaidesių, kokių netrūksta ir jo paties knygoje „Senosios Lietuvos istorija 1009–1795“ /5/. Negana to, kad tos knygos turinys neatitinka jos pavadinimo dėl aprašomų daug ankstesnių nei pavadinime nurodytų laikų, joje aptinkama ir ribotą autoriaus kompetenciją liudijančių teiginių. Vienas iš tokių „paklydimų“ yra pateiktas minėtos knygos 21 puslapyje, kur apie 1019–1054 metų laikotarpį taip rašoma: „[sivaizduokime: Netimeras ar jo įpėdinis bando priešintis senrusiams, bet pralaimi mūšį ir žūva drauge

su visa kariauna (šokiruojantis istoriko išsireiškimas apie senovės Lietuvos kariuomenę! B. J.). Tais laikais nukariautoji pusė pasirinkimo neturėjo. Taigi, net jei Netimero Lietuvą laikytume valstybės užuomazga, Mindaugui reikėjo viską pradėti iš naujo“. **Koks greitas prof. A. Bumblauskas, – tiesiai nuo Netimero prie Mindaugo, lyg tai šiuos įvykius neskyrė ištisi du šimtmečiai, kuriuos Lietuvos istorijos klastotojai kažkodėl taip norėtų ištrinti iš atminties!**

Dalį to Lietuvos istorikų „elito“ užmarštin gramzdinamo laikotarpio įvykių bandė atkurti prancūzas istorikas Ch. L. T. Pišelis. Tai, ko gero, antroji priežastis dėl kurios jis taip juodinamas. Pišelis, kaip ir daug kitų nešališkų istorikų /3, 10, 12, 14/, gana įtaigiais faktais parodo buvus puikiai organizuotą, galingą ir plačiai žinomą bei pripažintą valstybę, kaip glaudžią kelių Aisčių genčių – žemaičių, aukštaičių, jotvingių ir prūsų – sąjungą dar gerokai prieš Mindaugą. Pišelis tokiu Aisčių genčių suvienytoju ir galingu valstybės valdovu vadino jau minėtą Lietuvos didįjį kunigaikštį Ringaudą. Jį pirmuoju Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu vadina ir minėtasis Oksfordo universiteto prof. Mykolas Giedraitis /7/, jį mini ir kai kurie nuo mūsų istorijos klastočių atsiribojantys Lietuvos istorikai /10, 12, 14, 31/. Ringaudas vadinamas pirmuoju Lietuvos valdovu (prince), suvienijusiu aplink save pasklidusias gentis ir 1890 m. Filadelfijoje išleistoje enciklopedijoje /21/, nepamirštas jis ir „Lietuviškojoje tarybinėje enciklopedijoje“ /16/.

Dar bent trumpai stabteliu prie prof. A. Bumblausko frazės: „Nėra buvę tokių kautynių su Batijaus sūnumi.“ Tiesą sakant, sunku disku-

(Nukelta į 32 p.)